„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на пол године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 147. У Новом Саду у недељу 22. септембра (4. октобра) 1885. ГОДИНА XX.

РАЗНИ ПУТЕВИ

Из једног стабла, избиле су две гране. „Српска народна странка“ на карловачком сабору, промешала се мало. У саборској седници од 20. тек. мес. дошло је до комешаја међу — једнакима.

То не беше расцеп; то не беху два начела, но само разни путеви. Они исти људи, који су стајали једно против друго, слагали би се у сваком главнијем саборском раду, само се не слагаху у томе, да ли да се ради. Једни су држали, да би сабор најбоље урадио, кад би престао радити, те се одгодио; други су држали, да би се дало радити само — радом

Ми смо се побринули, да у овом броју „Заставе“ донесемо веран опис значајне саборске седнице од 20. септембра. Да избегнемо сваку пристрасност, донели смо говоре у — целости.

Тешко је узети на душу суд: које је боље. Ово су данас одсудне, ванредне прилике; прилике, у којима се млого меће на коцку. Је ли чудновато, што у таквој прилици чак и људи једног начела ударају разним путевима. Једни се узнесу те веле: у најодсуднијим приликама треба бити најодсуднији, јер само чврстина помаже; други се повуку те веле: не буди сувиш е крут, није ни то добро.

Саборска мањина држала се доследности. Она је чинила онако, како би требало чинити. То јој је отворено у сабору признала — већина. Само је већина додала: мора се рачунати са приликама, и онда изгледа ствар друкчије.

Наши читаоци знају, да је сабор у својој адреси, управљеној на краља, нацртао наше данашње излишно, незаконито стање те изрекао и то, „да у оваким околностима сабор није у стању по народ и цркву поспешно делати.“ Те се речи не чују да нас први пут. Те су речи извађене из душе народне; те су речи света истина. И саборска множина је тврдила: да ћемо сатрти значај адресе, а утерати у лаж речи, како се под Германом радити не може, чим се упустимо у рад. Указаће се престом на сабор, те ће се рећи: „Е видите дакле, да се може радити.“ Саборска мањина хтела је после речи — дело, и она је држала, да би се то дело састојало у прекидању рада, све дотле, док се ово излишно стање не би прекинуло.

Саборска већина држала је, да је доста ако изјави, да њено упуштање у рад, не садржи у себи признање данашњег излишног стања. Саборска већина држала је, да мора радити; мора покушати да уреди односаје. Саборска већина хтела је у сабору борбу. Она није могла да се сложи с тим, да би обустављање саборског рада, било највећа, најјача опозиција. Или је то може бити, била некима и сувише оштра опозиција, која би се са жестоког нападаја и поломила, а опет не би имала успеха, но штете.

Остало је онако, како је већина хтела. Не кажемо, да то није можда ипак боље по ствар, то ће време показати, само се ми лично с већином не можемо сложити. Ми смо и сад још тврдо убеђени, да се овим ванредним приликама, успешно радити не може.

И ако се сабор упусти дубље у рад, искрено му желимо, да се о том — не увери. Ми узимамо за пример оно, што је прво на реду, а то је донашање статута о избору митрополита. Пре свега ми не увиђамо, да је тај штатут одвише прешан. И до сад ми не имадосмо тог штатута, па смо опет бирали митрополите. А што је 1882. год. митрополит наименован, то је зато, што нам не признаваху права, а не за то, што не имадосмо штатута.

Но то и није све. Наш сабор је састављен из слободоумних људи. Такве је бар народ бирао. И ако гг. посланици при донашању статута буду доследни својим начелима, буду иоле слободоумни, неће им се рад за време Германа потврдити, те ће остати безуспешан. А кад би хтели да им данас у овим приликама рад буде „успешан“, — онда би морали да ударе у врло, врло средњачку ноту, а то тек ваљда неће хтети. И то је баш она тешкоћа, која доказује да се под излишним приликама не да радити. С тога би ми лично и волели, да је сабор по предлогу мањине одгодио свој рад, одгодио донде, док се не би опет поставило редовно стање.

Ј. Т.

Писма о Бугарској.

Париз, 16. септембра 1885.

Наш бугарски дописник, који се у овај мах бави у Паризу, пише нам своје мисли о положају Бугарске овако:

„Румелија је запалила целу Европу. Њена револуција, која је направила читаву вртоглавицу у главама европских дипломата, макар да је и била понекоме и некоме од њих позната пре него што ће да буне, ипак, она је изненадила све. Нико није могао ни да мисли, да то може века истинска збиља да буде. Бомба је пала баш овде, кад су се дипломате башариле по купатилима и путничким хотелима. Подједнако им је криво и неправо свима, што их је овај ванредни Александер обеспокојио. Узми Аустрију, отиди код Бизмарка, завири у Петроград (? Ур.) свуда ти је једно те једно. Калноки поглеђује час у Бизмарка, час у Гирса. Хтео би нешто да каже ама... иде мучно. Ако се предузме одсудан корак, може да буде комедије. Полутанство пак... и то не иде. Сви досадањи планови иду на коцку онда... Мучна посла... Бизмарк гледа на Гирса где се овај превија и јада на Батемберга, а не смиче очи ни са карте, ни са оних места на црноме мору, која се данас на врат на нос оружају, па и он смигне раменима. Чека да види шта ће да учини Турска и... док се мало не пречисти политичко небо, те да види гди је који. Макар колико да је густа магла која је данас притисла државе и народе, ипак, тешко да му се измиче „европско опште комешање“, које иза овог румелијскога догађаја стрчи. Он није наиван да не увиђа то. А још је доиста способан и за то, те да не заборави чиме се је задужио Француској 1870. године. Није ни чудо онда што вели да не може још ништа да каже дотле, док не види на чему је.

Русија такође није баш у најзавиднијем положају. Таман је мислила е је на крају са авганистанском комедијом, а ово ето ти и овог румелијскога врага. Гирс се љути и грди Батемберга; али, макар како да му је неправо ово невремено алармирање, ипак, и њему и цару годи то. Њихов санстефански уговор, који им је Европа поцепала, остварује се од једног књажића. Макар како да им је неправо на Батемберга, ипак, они се у души радују, што тако брзо могу да се смешкају онима, од којих је Русија као победитељка увређена и осрамећена. Било с вољом, било с невољом, Русија не сме у овоме догађају да буде прости посматрач. Одушевљење руског народа натераће и Александра III. да прегази „Дунај“, као што је натерало и Александра II. Руски цар, који буде имао смелости да се противи овоме одушевљењу, он треба да дигне руке — од свега.

У овоме добу, кад се јошт несигурно не зна, хоће ли се Турска осмелити да напада оружаном силом на Бугаре, или ће чекнути да види, шта ће други да реку, изнећу „Заставиним“ читаоцима неке оригиналне кореспонденције овдашњих листова, из којих се најбоље може да види ова општа збрка, која данас у дипломацкоме свету влада.

Тако пише се „La France-у“ из Петрограда под 10 ов. м. следеће:

„О државноме удару бугарском књаза Александра, ја сам у стању да вам сâм новости које имам од једнога дипломате који је врло близу нашем мивистру спољних послова

„За време последњега путовања књажевога, он је имао састанак са г. Гирсом, на коме је било речи и о анексирању Румелије.

„Књаз Бизмарк и сâм веома је одвраћао књаза од овога намерења, којом приликом казао му је и ово: „Височанство, ако ви учините то, онда ћете за опстанак ваших дана имати лепо и интересантно сећање ваше младости.“

„Такође и г. Гирс одвраћао га је од овога корака, макар колико да га је књаз Александар уверавао о успеху по свима тачкама његове цељи.

Кад је г. Гирс одвраћао књаза од овога умишљаја, онда је он радио врло паметно, јер је знао, да догађаји који се на Балкану буду појавили, непремено морају за собом и Русију повући.

„Питање је озбиљно и важно у овом часу, јер је Русија морално ангажована и одговорна за све што се учини. О томе се нико не вара.

„Сви су наши листови истога мишљења, не изузимајући од тога ни саме званичне.

„Никад не може Русија допустити да Бугарска буде поништена од Турске; ми смо на силу свезани са јужним Словенима; нашу везу вежу наши народни осећаји. Верујте ми то, јер ја сам на месту са кога сам могао добро познати руски народ. У нас ће бити револуција, ако ми оставимо јужне Словене.

„Код нас се је појавио један силан покрет и он из дана у дан све више и више расте. У Одеси, Каменцу, Подољу, Кренчуку. па и самом Кијеву, купе се наши добровољци Руси, који се крећу за у Бугарску те да тамо служе светој ствари противу неверних Турака.“

А у другој једној кореспонденцији од 11 т. м. каже се између осталога и ово:

„Народ се је силно заталасао у румелијској револуцији он види борбу противу неверника и због тога тражи да се помогне његовој браћи која се окреће своме оцу, беломе цару.

„Баш то одушевљење и јесте она сила, која је натерала Александра II да објави Турској рат и која ће тако исто и Александра III да привуди на то, чим и један топ буде избачен био од Турака противу Словена. Борити се противу овога народног осећаја, које се је у фанатизам развило, коштало би цара и његовог угледа и круне.

„Цар се појављује као да му није право на Батемберга, што је потрго данас ово „Источно питање“, али, и опет за то, он не ће нит сме да му смета. Напротив, телеграми су препуњени најхитнијим депешама, у којима се оружање и утврђавање на врат на нос наређује.

„Кад се је сазнало код нас, да је руским официрима у бугарској служби наређено да и даље остану на местима на којима су само под тим условом, ако се не терају преко Балкана, када се је, велим, сазнало о томе овди, онда је овамо овладала ужасна огорченост противу правителства нашега. У небројеним депешама изјављено је силно негодовање бугарскоме министру војеноме (он је Рус), кад се је чуло, да је он дао оставку због данашњег бугарског држања. Влади бугарској пак честитало се је на њеноме патриоцком предузећу. Вест, да је руским официрима у Бугарској забрањено да пређу преко Балкана, учинила је те су ови наши овди у масама дали своје оставке и већ је преко триста отпутовало преко Букурешта за у Бугарску.

„Наоружавање се врши са највећом хитњом. Овога је јутра отишла једна наредба за Никогејевск и за друга пристаништа црнога мора те да се побрза наживље са довршивањем на оним оклопничким и торпедским лађама, које се налазе на раду.

„Очекује се свакога часа на указ којим ће се позвати резерве....

ЛИСТАК.

СИЊОРИНА ЈОВАНТУ.

Написао Сватоплук Чех.

„Слободно“, загрми шеф, не дижући очију са кривих, бојадисаних црта, у којима је штудирао неко занимљиво упропашћење имања и добра.

У собу уђе млад човек, доста правилна али ужасно опала и бледа лица; упале му очи потамнелим сјајем светлише а сувом се руком грчевито маши пуне безбојне браде, као да се увери, е да ли је човек или не.

Шеф забележи вршком оловке неку важну тачку цртежа и упре кроз велике наочари љубопитљиво очи на младића, што уђе. Кад спази исцрпљеног човека, дигне наочари на чело, укрути величанствено главу, намести кудраву косу, те прозбори озбиљно с прекорним погледом: „Зајма,... за што! Данас је десети, држим — да, збиља, сутра је апелацијона тужба Шарохића, мужа и жене; треба да се назначи, у календарјуму треба два пут црвеном оловком да се подвуче; сутра рано је егзекуцијона дражба код Јована Лашћовског, велики пунктум, све да се попише, запечати: перина, слике, модроци, књиге, све поређати; лице обратити на наличе; за судског слугу не треба се мрштити. Зајма! Не давно извукли смо десет, двадесет и пет — горе, сад подвући, за тај месец, остаје да се добије: петнајест! Врло леп биланц!“

Шеф писаше те изречене бројеве с оловком у ваздух и подвуче жалосни биланц тако дебелом чртом, да поражени дијурниста и преко воље од ње устукну.

Шеф настави: „25 фор. је за младог, слободног човека леп новац. За то је нужно, да се приход према издатку удеси. Но бог зна, на коју страну господичић свој новац расипа. Били смо и ми млади, и ми смо волели подскочити; али смо водили рачуна, пазили смо и на стражње точкове. Па за то и јесмо нешто. А ви? Не допада вам се, имате 28 год. Шта сте израдили у свету за то дуго време? Какву сте будућност спремили? Штудије нисте довршили — могли сте већ доктор постати. А шта сте сад? Ни латинско „d“ не умете, као што треба да напишете. Колико сам вам пута већ говорио и говорио, да те ваше коврџице и ти репови ви најмање не доликују за важност и озбиљност спорног списа. Али то је исто тако, као кад се зрно на камен баци! Јуче нађем у апелацији Рошчића против Лопатића опет тако брзато „д“ — ја сам се упрепастио, кажем вам, упрепаство — тако „д“ к вишој столици! Поправите се, човече, док је још времена. Обратите мало пажње на лепе, поучне савете.“

После те укорне беседе приклони шеф опет главу на криве, бојадисане црте, те поче оловком да тражи ону важну тачку, до које дође у својој топографској студији за будући велики спор in possessorio summariissimo. Хтеде баш дати писару времена, да се покаје и згади на своје брзато „д“.

Сирома писар стајао је за то време сасвим поражен, ни дисао није; најпосле нађе у нешто своје браде толико одважности, да промуца: „Господин докторе! ја сам нешто болестан — чудно ми је, час зима, час врућина. Све ми нека магла пред очима — хтео сам вас замолити, да ме пустите кући.“

Доктор погледи оштро на писара, те повиче: „Та, знамо ми, каква је то магла господину пред очима. Знамо ми вртоглавицу у месојеђама, хе, хе! Но само умерено, велим, умерено. Тај вам бурни живот не прија, бога ми, не прија! Имате врло нездраву боју. Но, хајд с милим богом! И тако ми ту ништа не би привредили. Пре него што одете, у канцеларијум тужбу двапут црвеним да подвучете, лампу да угасите, рано да пораните, Лашћовског треба за пресна трага узаптити, све у ред довести, преграде претрести — — —“

Писар се виде на улици, незна ни сам како. Заиста му чудно било. Глава му бучила, час га обузела зима, час врућина, зубима је цвокотао, цело му се тело тресло и он је тако по улици шврљао. У тој улици баш је владао месопосни живот: екипажи снегом завејани врјише по калдрми а на прозорчићу се по каткад покаже нежан профил девојачке главе, нагнуте над грдним „букетом“ за бал; за час па се некоја од тих кочија зауставе пред високом кућом с низом јасно осветљених прозора, ћелави портир отвара вратаоца а на потегу стаје луда ножица у атлаској ципелици; набрани, бели облаци дадоше се иза дубоких кочија, над њима се показаше нежне ручице са шареном лепезом, округла гола рамена, богате витице, блиставе очи, бајно лице, које неисказаним миљем сјаји; по ходнику приљубили се једно уз друго заљубљени парови у слатком шапату, стара господа у бундама журе се у свој клуб; свакојаки кицоши цвокотају зубима и звижде по неку мелодију из опере; силна глазба сва се распалила.

Болни писар пробаса у незнању ту веселу смесу: у глави му пусто било а удове мраз му пробијао. Чинило му се, да се то све око њега у дивљем реду врти, да ликови појединих предмета пливају над тим лудим виром. На један мах стане.

Пред њим је висила грдна осветљена коцка од провидне хартије, која се над улазом лелујаше, а на бојадисаној страни к њему окренутој од исцифраних слова прочита овај натпис: „Зајамница најукуснијих, најразлич-

Ето, овако је стање у Русији.

Народ је њен са нама. А да му се нико не сме да противи и да га спречава у овоме одушевљењу његовоме, о томе не ма ни сумње. Све ће сад да зависи од брзог и одсудног нашега рада. Дани су за такав рад избројани. Можда сутра, можда преконоћ може све да се измени. Турска оклева. То је најбољи доказ њене трулости и неспособноти. Она и сама увиђа да из општега комешања не ће остати ни са овим што сад има. Бугарска је одсудна и решена. То нам је оне показала и делом а то нам, ето, и у овоме крајњем часу јављају из Пловдива. Под 11 ов. м. пише се отуд овако:

„Чим је издала наредба за мобилизацију бугарске војске, сви су руски официри као год и министар војени, дали своје оставке. Књаз им их је примио одмах и образовао је команду искључиво од бугарских официра.

Овако држање Русије у овоме критичкоме моменту, учинило је врло хрђав утисак на Бугаре; али то их није ни за длаку обезкуражило. Батаљони драговољаца образују се на све стране; две групе већ су прешле преко Балкана за Пловдив.

Јуче у вече, књаз је држао смотру над једном региментом резервиста која је полазила за на границу и том им је приликом казао ово: Јунаци! ми немамо ништа противу Турске; али, ако се Турци хоће да успретиве нашем уједињењу, ми ћемо се онда борити до последњега човека у тој борби, ви ћете ме свакад тамо сусрести, где је најжешћи бој.“

Непрестано стижу из унутрашности земље силне депутације, те да поднесу књазу и свој живот и своје имање за свето дело народњег уједињења. У целој провинцији прокламовано је опсадно стање.

Књаз је примио главну команду над војском.

Мајор Николајев сагласио се је да прими команду румелијске војске. Војска и добровољци који непрестано стижу, одмах се упућују на границу турску.

Доктор Странски, председник привремене управе, наименован је за књажевог комесара. За управу са земљом придата су му још два помоћника.

Бугарске трупе пристићи ће сутра; једна регимента коњице угази сад у варош . . .

Ето, овако одговарају Бугари на она заплашивања која им са стране стижу. Они врше своју дужност. Браве се јер виде да им је спасење само у њима самима. Ако подлегну, подлећиће као људи. Бар ће знати да нису као стрине завојеван. Европи није по вољи „европски рат“ то се разуме. Јер, таданико не може да тврди да карта Европе не ће добити сасвим другачији облик но што га има данас. Овако, у миру, много лакше иде данашњим великим силама да пречишћују рачуне са нама малим. Они се сложе међу собом а тек видиш да је неко од нас малих стегнут за гушу. Окрећеш се и братимиш на све стране, али ништа не помаже. Узимљу нам се концесија за концесијом. Данас жељезница, сутра банка, трећега дана дуван, . . . еле, мало по мало а ми ни сами нисмо осетили кад и како остадосмо са голим песницама. Најпре нас завладају економски а за овим ће насигурно доћи и политички. Макар се колико ми копрцали, то је неизбежно, ако и на даље устраје ово стање.“

Догађаји на Балкану.

Из Препољца на граници Србије и Старе Србије јављају, да се већ од два дана чује тутњава топова од Приштине и Ђаковице. Поговара се, да је било борбе између чете Вајзал-паше и устаника Арнаута у Голеш-планини. — Уједно се јавља, да су турски башибозуци провалили и у Источну Румелију те опљачкали шест села. —

* * *

На предлог Црне-Горе обустављене су радње око уређења границе. Кнез Никола отпутовао је са руским резидентом у Никшић. —

* * *

Бугарска депутација, изаслана руском цару стигла је у Фреденсбор, но пошто се цар тамо бавио није, нису могли са њиме говорити, већ само са Гирсом. — Депутација се вратила натраг.

* * *

Из Софије јављају, да су се многи немачки официри ставили на расположење кнезу Александру. — Гаврид-паша пуштен је на слободу и отпутовао је у Цариград.

* * *

Српска скупштина отворила се 2. октпа р. к. са престолном беседом краља Милана. Аустро-Угарски конзул Кевенхилер и војни аташе стигли су тога дана у Ниш.

Српски народни црквени сабор.

V. седница 20. септембра 1885.

Осим посланика присутан је владика Живковић

Потпредседник др. И. Вучетић отвара седницу и позива перовође да прочитају записнике

Перовођа др. Б. Медаковић чита записник прошле седнице, који се без икакве примедбе оверовљава.

Перовођа Б. Кузмановић чита записник предпрошле седнице.

Потпредседник пита, да ли ко од г. посланика има какве примедбе на прочитани записник.

Посланик Павле Јовановић: Саборски записник треба да буде верно огледало онога што се у сабору збива. Његове речи, да Герману Анђелићу не иде наслов „српски патријарх“, и да Герман ништа друго није, већ владин комесар у мантији, — нису уведене у записник.

Потпредседник га упућује да говори о ствари, — о примедбама.

Посланик П. Јовановић моли, да у записник уђе оно, што је рекао о Герману.

Посланик Ђ. Ђурковић примећује на записник, да је предлог дра Ј. Суботића и другова аклама-цијом примљен, а не једногласно, као што у записнику стоји, јер он није гласао.

Посланик др. Св. Касапиновић одговара на Јовановићеву примедбу, да се говори појединаца у записник не уводе. То се чини у дијариуму, у записник се само предлози и закључци уважају.

Посланик Обреновић примећује, да је посланик Слепчевић задржао П. глински срез, а не као што се у записнику наводи.

Посланик М. Димитријевић иште, да се у записнику исправи, да је у „одбор за адресу“ за извештача изабран, а не за перовођу.

Закључено примедбе П. Јовановића и Ђ. Ђурковића не узимати у обзир, а записник према Димитријевићевим и Обреновићевим примедбама исправити.

Потпредседник саопштава, да му је преко посланика Васе Пауковића стигла молба српске црквене општине у Брлогу за вишу девојачку школу и конвикт у Г. Карловцу односно у Загребу, — даље молба црквене општине у Ср. Карловцима за потпору из нар. фонда за оправку цркве и молбу ревизора рачуна саб. одбора за накнаду заостале плате 320 фор.

Решено је све предати петиционом одбору на даљи рад.

Одбор за дневни ред конституисао се изабрав себи за председника дра Ј. Суботића, за извештача Павла Димића.

Потпредседник подноси извештај финанцијског одбора у погледу уплате саборских трошкова.

Овај се предмет ставља на дневни ред за идућу саборску седницу.

Перовођа др. Медаковић чита извештај у којем предлаже „одбор за дневни ред“ да се на дневни ред ставе ових пет предмета и то: 1. Да се избор саборског одбора обави. — 2. Избор одбора од 5 лица за ревизију рачуна. — 3. Избор одбора за расправу предлога које је саборски одбор поднео. — 4. Штатут о избору митрополита-патријарха. — 5. Попуњење места у митрополитском савету.

Предлози ови метути су на дневни ред.

Перовођа др. Медаковић чита писмени предлог Мише Димитријевића и другова, који у целости гласи:

„Предлог за одлуку.

Потписани предлажемо да сл. сабор изволи закључити ово:

Сабор стојећи на становишту израженом у адреси, поднешеној Њег. царском и апост. краљевском Величанству, а с друге стране осећајући живу потребу, да своје послове око уређења и консолидовања народно-црквене автономије, неодложно предузме — приступа своме законом раду уз ограду против тога, да се могу отуд извлачити икакви закључци на признање у истој адреси наглашеног данашњег фактичног стања.

Уједно предлажемо, да се овај предлог за прешан прогласи и одмах у расправу узме.

У Срем Карловцима 20. септембра (2. октобра) 1885. Миша Димитријевић, В. Муачевић, Паја Гостовић, Исидор Дебељачки, Александар Трифунац, др. Богдан Медаковић, Лаза Обреновић, Милан Милосављевић, др. Паја Јанковић, Костић, Јован В. Марковић, Јован Борота, Лаза Каћански, Ник. Беговић, Ника Николић.“

Предлог је овај за прешан проглашен и метут на дневни ред данашње седнице.

Посланик Миша Димитријевић: Две су топле жеље у српског народа, који нат је овамо послао. Једна му је жеља, да се учињене повреде у автономији, а нарочито повреда на слободан избор митрополита отклони, а друга је жеља, да се неуређени народно-црквени одношаји у ред доведу и наша автономна зграда путпуна догради. Првој жељи одговорио је у неколико овај сабор прекјучерашњом својом адресом на Њ. Величанство. А сада би наступио тренутак, где би и другој жељи народа одговорити требало. Мој прелог смера на то, да се и томе задовољи. Мени је познато, да у сабору и та мисао влада, да не би требало даљем раду приступити, док не би стигао повољан одговор на молбу у адреси изражену. Но како наш народ на све стране осећа живу потребу, да му се народне ствари у ред доведу, и како би главна машина нашег автономног живота странпутицом поћи морала, кад не би неке најнужније ствари удесили, то држим, да таквом најнужнијем раду, разуме се уз ограду, како се не би из тога по нас никакви штетни закључци извлачили, овај сабор не само да сме него и мора приступити. С тога препоручујем мој предлог.

Посланик Јаша Томић: „Славни саборе! Има славних људи, о којима се говори, да их само векови рађају. Има такових књига, па и саборских дела. Тако једно ретко, велико и светло саборско дело је наша адреса, коју смо у прекјучерањој седници једногласно примили. Жао ме је, господо, што морам говорити против предлога петнаесторице, али кад тај предлог хоће да побрише адресу, онда морам то чинити, јер би ми било криво, кад би и сенка на нашу адресу пала.

Сви ћете се ви сећати, господо, шта смо ми у тој адреси прекјуче казали. Тамо смо казали, (чита) „да је на челу цркве дошла личност, која у питањима наше автономије стоји у опреци и са самим државним законима“, тамо смо казали, да се код нас створило такво стање, које највећом опасношћу прети и цркви и народу, тамо смо казали, да у таквим околностима овај сабор није у стању по цркву и народ успешно делати. Рекли смо дакле, да успешно радити не можемо, а ја неуспешно нећу да радим.

Ја сам се добро промислио, пре но што сам адресу примио. А примио сам је зато, што сам убеђен, да она казује истину. Ја нисам зато, да бацамо семе на камен; нећу да сипам воду у решето. И кад знам, да ће данас исто тако и наш саборски рад безуспешан бити, онда сам зато, да овај сабор одгодимо све дотле, докле се не уклоне оне неприлике, које нам саборски рад прече.

Ми смо, господо, у тешком положају. Сабор је вршак наше автономије, те с тога мора понети један део одговорности. Ако ради, народ ће питати: „шта си израдио?“ Толиком нас је муком народ послао овамо, и ја се бојим, кад види неуспешан рад, да не каже, ето и сабор не учини ништа, не вреди ни автономија. Кад признајете, да се не може с успехом даље данас радити, кад признајете, да је Герман препрека између нас и автономије, онда пре свега даљег рада мора се препрека уклонити. (Живио!) а ако само вичемо, да не можемо радити, а опет радимо, онда пада и на нас одговорност.

И шта би хтели данас да радимо господо?.. Ми смо видели судбу прошлог рада, и сабора и саборског одбора и осталих органа. Герман је све препречио И напослетку питам вас: можели овај сабор с образом саборисати, а да не укаже прстом на онога, који је пречио да се покупе саборски трошкови који је вређао сен Ћирила и Метода, — па на послетку може ли сабор да не довуче овамо ствар и самог Нестора Кукића и т. д. То би биле лепе сце- не, које би употребили наши противници, да нас представе као лармације. Сабор је рекао једну ал крупну; а то је: нека се успостави опет редовно стање, иначе је све безуспешно.

Јесте господо, казали смо гласно и јасно да сабор радити не може под овим приликама; то смо казали, али после речи не видим дело, јер данас хоћете друкчије да радите а ко једно говори а друго ради, о томе се може предпоставити да трећн мисли. (кретање.) Не сумњичим никога господо, али се бојим да би се тако казало.

Кад би наш рад сад обуставили, па отишли међу бираче, ми би им могли са ведрим челом казати, да нам је прво дело била адреса, у којој смо изнели своје тегобе, тражили редовно стање и уклањање препреке која чини успешан рад немогућим. Ал ако се упустимо поред свег тога у рад, онда тиме тавни наша адреса онда морамо признати нашим бирачима, да се својих речи покајасмо, те да нам је прво дело била — неистина. Ја што рекох с разлогом и правом, то нећу терати у лаж. (кретање тако је.) У нас као да нема енергије. Чувајте господо да нас не сумњиче, како смо се на по пута поплашили. Ја знам из детињства кад сам се кретао азван куће, да сам испрва и хтео и смео, ал ме после обузимала малодушност, те сам очајно, узвикнуо: „Куку људи вод'те ме код маме.“ Пазите господо да и за овај предлог не кажу, како он значи: „Вод'те нас код маме.“ То је моја реч.

Посланик Павле Јовановић: „Када би имао јамства, да ће у даљњем саборисању овога сабора створени закључци и установе бити реализиране и успјешне — усвојио би с драге воље предлог г. Мише Димитријевића. Моје је увјерење: док је на

нијих, најскупоценијих машкарних одела Абрахама Тајтелеса.“

Тај намамљиви, фантастички предзнак показа над слабим писарем чудно привлачну моћ. Ломна његова нога оста као прикована испод шарне коцке, очи је упр'о у јасно осветљену „болту“, где нагомилане заиста за приповест беху најразноврсније, шарене образине и машкарна одела свих народа на свету свих векова, све најславнијих људи, јунака и јунакиња песничких архидела, сваког стаса и разреда, друштвених, разних политичких и социјалних праваца, страсти и слабости, сва три царства природе — у кратко, цео свет ту беше карикован, пародован и травестован маказама и кичицом, позлатом и посребром, од круте хартије и платна — а све то се смешило, таласало, трепетало, шарнолико светлуцало, тако, да очи не знадоше куд ће и камо ће. А у сред тог фантастичког света, стајао је као силни чарадјеј у позабаном кафтану сам Абрахам Тајтелес, седе браде, крива носа са жмиравим лисичим очима а с чудном, пречудном поругљивошћу, умилном али и отровном. А што више писар намамљене очи у тој смеси светлих, веселих боја, у тој гомили свакојаких лица, на том сјају скупоцених адвђара, напајаше, то му све јасније његове мисли долажаху. Мрачна тишина напусти му мозак, мраза и жара нестаде из груди, по удовима разли се потпуно здрављe, срце закуца за неком незнаном тежњом.

У мислима тако задубљен није ни приметио, кад се поседник те зајамнице стакленим, дућанским вратима приближио. На један мах се отворише, а момче спази пред собом старог чиву, где му се и еувише услужно клања.

„Изволите унутра, млади господине“, проблебетаће равним чивутским нагласцима. „Изволите само; својом високом посетом усрећићете најбогатије машкарно стоваришће Абрахама Тајтелеса!“

Писар се ломио. Но лукави син израиљев, као да му је у душу прозрео. „Не морате ништа за готово купити“, промуца даље. „Доста ми је почаст, што је тако ванредан и изврстан зналац разгледао и похвалио моје богато стоваришће, коме равног нема на целом свету!“

Писар не одоле лукавој молби, уђе за чивом у дућан. Чива га је провађао по свом шареном царству, живахно се кезио и блебетао: „Изволите погледати, господине, тог магната. Какав сјај, каква раскош! Гледите ту голу себљу, тај калпак, ту брилијантсву спону! Ту горду самосвест у сваком поруб у атиле! Лажем вам, да ни један дворски подуветник нема ни налик овакових ствари. Или овде ту Јапанку — све заједно с лепезом баш права јапанска радња! Онде је берза у оделу поверених хартија — сигурних акција, господине, бога ми сигурних! А гле, овде у куту тај Шекспир — врло радо га господа књижевници позајмљују. Или овде тај бирократ — за чанколиза на продају. Тамо на десно виси фељтониста — позајмљујем за маленкост. Ено вам и образне политичког калајџије, с дипломатском притворношћу у свакој бори лица, с носом небу под облаке подвгнутим а потиљком на земљи; глете за увом то раскречено перо, замочено у жуч, а гле! Из џепа му од капута вири ново увезан макиавелизам. За маленкост! А шта та фантаска — —“

Тата Тајтелес на мах умукну, ступи за корак од писара натраг и премери га испитљивим погледом од главе до пете. Онда му се приближи врло ватрено, метне му руку лисички на раме и пробенета слатко: „ах, драги господине, кроз главу ми сијну ванредна мисао. Висте сте, господине, као створен за моју замисао. Но, бојим се само да вас не бих увредио својом понудом. Али шта? У најгорем случају ћете недотупавног Абрахама Тајтелеса исмејати.“

Зећута мало и прошали се лукаво жмирајући очима са кожном кесицом, коју извади из паса. Онда настави ласкаво: „чујте имам ту једно машкарно одело pro domo sua, намењено живој реклами. Ствар је врло проста, имам један костим, преко мере богат и фантастичан костим, у ком је згрнуто, та готово скристалисаво све раскоштво, елегација, генијалност целог мог стоваришта. На свакој бори тог одела, на сваком дугмету, на свакој траци, на сваком парченцету, сваком окрајку, напред и натраг, на ципелама, перјаници на рукавицама, џепној марами, у сваком кутићу, свуда и на сваком месту ћете прочитати ове речи, сјајним, бојадисаним словима написане: „Абрахам Тајтелес, луда улица, број 33.“ Дивна мисао — зар није истина? Али глете, драги господине! до сад не нађох човека, који би био достојан тог одела, који би у себи сва својства сједињена имао, која су нужна, да се та мисао оствари. Једино ви, господине, кадри сте је спасти. Ваш је стас леп, лице вам племенито, пуно изражаја, покрети су ваши елегантни, ваш углед ванредан, изображење необично, а на први сам поглед видео, да заједљиве досетке на свом месту употребити умете. Ах, господине, кад би ми хтели ту велику услугу да учините, био бих вам вечном благодарношћу обвезан. Гле, баш данас је једна од најсјајнијих, најчувенијих игранака. — Мож'да би вас побудило, да неколико часова у тој веселој вреви проведете. Нико вас неће познати, нико неће тражити јевгро тог рекламног завоја, а на сваки начин ће нам славно за руком испасти. Трошка нећете имати никаква; фијакера ћу вам ја набавити, а у напрсном џепу свог костима наћи ћете искићену кесицу, којом би се и трошадија задовољио који немилице троши и расипа. Рецте дакле, господине, примате ли мој предлог, хоћете ли ми учинити ту милост?“

(Наставиће се.)

челу наше народно-црквене управе човјек, који је у своме садањему положају незаконит, а уз то још непријатељ свијем установама нашијех народнијех права и нашег народа, да ће бити сваки наш закључак — свака наредба — свака установа илузорном, јер ће он све то једним потезом свој самовоље збрисати. Да је моја бојазан оправдана — имадемо доказа у томе, што Герман закључке, наредбе и установе нашијех привилегија и сабора претпрошлијех у савезу с нашијем непријатељима упркос своме народу изиграва и тамани. Наши сабори од 1869. године па овамо створили су сијасет кориснијех установа. Ми имадемо вјероисповједне школе, ми имадемо епархиске скупштине, ми имадемо саборски одбор, школски савјет и друге заводе и установе; ал све на папиру — оне су без живота. Свему народно-црквеном апарату нашег народа укочени су точкови, а кривац своме томе јест опет Герман и његови заштитници у мађарском министарству, који се са нашијем најдрагоценијим светињама титрају. Ми имадемо њиву — то је наша аутономија на којој хоћемо да оремо. Закључци наши то би било сјеме, које би имало плодом за добробит нашег народа уродити; ал је ту кобац, који то сјеме граби и неда му ни никнути — тај је кобац г. Герман Анђелић" (Потпредседник опомиње говорника, да се у будуће не служи више таквим изразима.)

Посланик Ђ. Ђурковић: Он је дошао овамо да ради, с тога је за озбиљан рад. — Гласао је против адресе (гласови: „нисте", гласалисте испод јапунцета). Није за предлог Димитријевићев само зато што невиди потребе огради. — Гласаће против предлога петнаесторице.

Посланик Младен Јојкић: Када су га бирачи за посланика изабрали изразили су жељу да оно заступа што они хоће. — Он им је то обећао, њега дакле реч веже. — Он је, од оног часа, када је саборски рад отпочео, па до поднеска адресе, са жељом да се законитост и ред у автономији уведе — своју реч одржао. Сада неће да је гази. Није за рад док одговор на адресу недође, његово је мишљење да би најбоље било рад до тога времена прекинути, док одговор не сазнамо. — То би била логична конзеквенција онога што се предходно урадило. — Има нешто што нам сваки рад пречи, то треба отклонити. Искуство поцрњено у последњим годинама нашег народно-црквеног живота, учи нас да је рад био безуспешан. У адреси нашег сабора, јасно смо изразили да се под Германом Анђелићем неможе радити. Док је он ту несме рада бити. — Досљедни би дакле само онда били, када неби више радили. Рад је сасвим безуспешан, нетреба дакле радити. Гласаће против предлога петнаесторице, јер он заступа мишљење да радити нетреба док одговор на адресу не стигне.

Посланик Васа Муачевић: Високи саборе! Мени су као посланику даљског среза и сувише добро позната недела онога, који данас проти воље народње седи на столици п тријарха српског. И ма да стојим на оном становишту у адреси обележеном, да се под њим неће дати поспешно радити, то ипак не могу никако пристати на одгоду сабора, јер сматрамо ову данас док још незнамо каква судба очекује нашу адресу за врло погибељан корак. Данас овако лепо искупљени ако и не будемо могло освојити све позиције, ако кобца и не можемо сасвим одгонити, а ми смо много учинили да поставимо на најважније позиције чуваре. С тога сам одлучно за то да се на дневни ред по избору ставили предмети посвршују за време овог заседања, подупирем предлог 15-рице и гласачу за њ'.

Посланик Васа Ђурђевић: „Славни саборе! Одбор за дневни ред поднео је данас извештај свој у ком предлаже предмете које би овај сабор у расправу узети имао; г. Миша Димитријевић непротиви се томе са својим предлогом, и по том предлогу би сабор имао даље да ради. У расправи у том слушао сам говорнике једне за предлог, друге против предлога тога, дакле да се неупуштамо даље у рад, па ми је чудновато, да су се при том последњем мњењу састала заједно посланика два, г. посланик румског и слатинског среза (г. Јаша Томић и г. Ђурковић Ђорђе.) Мени се чини, да нема ни један право.

Господо моја! Мисли ли ко в адреси, коју је сабор овај у седници од 18. септембра о. г. закључком својим примио, и свечано ју без икакве дебате усвојио, — мислили ко о адреси тој како му драго, о том, да је адреса та закључком говора овог сабора постала један јавни акт, не може бити два мњења. У том јавном акту народ српски је пред лицем целога света израза дао својој жељи, своме осећању, своме праву и својим тегобама Ми смо у тој адреси казали, шта оћемо према данашњим нашим приликама и данашњем нашем стању на автономном пољу црквено-народном. Ми смо тражили су санирање повреда нашој црквено-народној автономији нанешених. Али господо моја, ми неможемо само тражити санирање повреда, ми морамо још пружити и начин и средства, како ће се те повреде санирати.

Ми дакте не смемо сада застати на том путу, него морамо даље да радимо.

Цео народ српски вапио је од год. 1879. овамо непрестано за конгресом, саборски одбор, црквене општине, посланици на земаљским саборима тражили су сазив сабора не само за то, да каже своје тегобе, и да тражи санирање повреда, него и да ради, да доврши једанпут целокупну организацију на пољу наше црквено-народне автономије, да донесе уредбе, којима ће се омогућити санирање повреда, а уједно за будућност на пут стати таквим повредама.

Но ако већ неможемо сада све посвршавати, а оно морамо бар оно, што можемо и што је најсилније да урадимо, што не трпи одлагања.

Ево нам је одбор за дневни ред предложио између остали предмета избор саборског одбора; тај предмет несме се одлагати, јер данашњи саборски одбор изабран је још године 1879.; његов мандат имао би трајати законито само три године, а ево је сада већ шест година, како је тај одбор изабран; течајем тога времена добио је одбор саборски сасвим друга лица, од опога, које би по законском опредељењу имати морао, као што се је то сваки уверити могао из извештаја самог саборског избора сабору овом поднешенога.

Али ако се ишта одложи једно не смемо оставити недовршено, а то је статут за избор митрополита-патријарха. Ја држим, да је тај предмет у тесном савезу са самом адресом нашом, и да штатут тај управо допуњује адресу, јер се тим штатутом даје средство и за санирање повреде, у адреси наглашене, а уједно онемогућује за будуће такову повреду.

Господин заступник румски, колико сам из говора му разабрати могао, боји се, да би ми даљим радом својим прејудицирали опому становишту нашем, које смо обележили у адреси. Но тога се он нема бојати, јер се ово по предлогу г. Мише Димитријевића рад наш наставља уз ограду против сваког појединца.

Господин заступник румски држи, да би нам посао јалов био, кад би радили и даље, јер смо у адреси казали, да се под данашњим околностима неда успешно радити.

Но нека г. посланик румски уверен буде, да ни ја нећу хтети онакав посао радити, о ком сам у напред уверен, да ће јалов бити; али зашто не смемо пустити и оне послове, који се у народу и цркви као прека потреба осећају, и с којима ћемо ако ништа друго, а оно барем живу стражу створити, која ће будним оком бдити над свим, што засеца у народно-црквени автономни живот; тим путем мислим да ћемо управо пре доћи до опе мете, којом тежимо сви, а никако нећемо до те мете доћи оним путем, којим иде г. посланик румски. С тога ћу ја да гласам за предлог г. Мише Димитријевића"

Посланик Јаша Томић: (У ствари личне примедбе.) Славни саборе! Господин Ђурђевић био је тако добар, те покушао да моје начело измири и опријатељи са начелом г. Ђурковића. Хвала му (Смеј) Али му то није испало за руком. Г. Ђурковић није самном, јер ја хоћу, да се сабор одгоди. Него се на овом путу сусрео баш г говорник са г. Ђурковићем. Г. Ђуковић хоће да саборише даље исто као и г. Ђурђевић, само што г. Ђурковић иде у рад отворено, без заклона, а г. Ђурђевић се мало цифра. Толико о томе.

Посланик др. Медаковић предлаже после по дужег говора, да се предлог Мише Димитријевића усвоји. (Говор тај нисмо могли у целости добити. Ако буде могуће, донећемо га у једном од идућих бројева. — Ур.)

Посланик М. Димитријевић: Морам да одговорим на приговоре неких предговорника. Неки од њих мотивују своје становиште против мога предлога, позивом на жељу њихових бирача. Лепо је, што се обазиру на жеље и расположај самога народа. И ја сам то навикао чинити, и како сам скоро у непрестаном додиру са својим бирачима, трудио сам се да дознам, како мисле. Из многог пак општења с њима, нисам могао да исцрпим то уверење, да су ме послали свамо да не радим, нити ико од вас, господо моја, може рећи, да наш народ неће, да ми овде радимо. То би посве жалосно било Јесте, наш народ послао вас је овамо, да залечимо отворене ране и повреде наше автономије, а нарочито ону главну повреду. И ми смо се заиста прво за тим леком обазрели и донели једнодушно прекјучерању адресу. Тим смо учинили своју дужност. И можемо се надати, да ће се наша праведна захтевања испунити. Но сад наступа и друга дужност. Али се каже, да ми, приступајући овој другој дужности, бришемо сувђером оно, што смо јуче рекли. Вели се, да нисмо досљедни, јер смо јуче говорили једно а данас говоримо друго. То, господо моја, не стоји, јер ми и данас у овоме моме предлогу стојимо на оном истом становишту, које смо у адреси заузели и то се у предлогу сасвим јасно и отворено каже, шта више улаже се чак и ограда, да нико не може по нас штетне правне конзеквенције отуд извлачити. Вели се, да ми имамо жестокога противника, али баш зато, би ли, питам, оправдано било, да ми, који смо поверењем целога народа овамо се стекли, који смо са народним мандатима у руци дошли овамо, који дакле по томе на законитом темељу стојимо, да ми, велим, сами себи тај законити темељ испод ногу извучемо, да се као највиши форум српскога народа одавде развићемо, и да ово поље, ову нашу кућу том нашем противнику, који за себе народног мандата нема, напустимо. Напротив патријотска нам дужност налаже, да баш овде останемо. Г. Томић сам признаје, да је адреса светао чин. То је један корак наше победе. А да потпуну слободу извојујемо, треба овде да останемо, те да корак по корак освајамо. А најлакше нам је борити се онде, где ми на законитом темељу стојимо. Јер ова наша автономија није спахилук једне личности, него је то крвава тековина нашег народа и ми. који смо поверењем нашег народа овамо послани, ми смо господари од те тековине, па зар као господари да то народно добро напуштамо, и то баш ником другом, но баш нашем противнику за љубав. Но ако ми на овоме своме рођеном земљишту останемо, и ту се до последње капи узборимо, онда ћемо заиста у средину самог народа, у крило наших бирача са светлим образом и поносним челом повратити се смети. А кад не би ми најнужније послове посвршавати хтели, како би се пред нашим бирачима правдали, који у тешким народно-црквеним невољама баш од овога сабора лека траже. И пред самом владом изгледали би смешни, јер ја незнам с каквим би образом састанак новог сабора журили, кад би нам влада на то одговорити могла: „па ви сте искали сабора али сами не хтедосте радити". — Господо моја! Само на овај начин одговоћемо своме позиву, само на онај начин испунићемо своју велику дужност, и само тако моћи ћемо жељама и потребама, јадима и невољама нашег народа задовољити С тога препоручујем нека сл. сабор мој предлог усвоји.

После ове завршне речи предлагача Мише Димитријевића, ставља потпредседник исти писмени предлог на гласање који буде већином гласова примљен. —

Потпредседник пита, дали да се оних 5 предлога „одбора за дневни ред" приме и када да се мету на дневни ред.

Перовођа чита исте предлоге. —

Др. Суботић је зато да се предлози појединце читају. —

Посланик Борота је против тога. —

Перовођа чита предлоге појединце и то на првом месту предлог о избору саборског одбора. —

Владика Живковић није никако за то, да се сада бира саборски одбор, када би се избор сада обавио разрешио би се даљи рад. — Нека се избор обави при крају овога сабора.

Посланик Ст. Моловић и он би се слагао са мишљењем предговорника, но ако се овај сабор изненада распусти остаћемо без бираног саборског одбора. — Да се то онемогући он је за бирање и то што пре. —

Посланик Борота је истог мишљења, обнова саборског одбора је неопходно пужна. — Обнова треба да буде одмах. —

Посланик Др. Ј. Суботић: Ако је теретно бити чланом саб. одбора, није право да једни и исти људи ево већ 6 година исту дужност обављају ако је пак исто чланство част нека уђу нови људи у њега. — Избором новог саб. одбора не скида се одговорност за обављени рад са старог одбора. — Жели да се предлог метне на дневни ред. — Он је за предлог. —

Предлог одбора метут је за сутрашњу седницу на дневни ред. —

Предлози одбора о попуњењу места у митрополитском савету, избор одбора за ревизију рачуна и одбора за претрес предлога, поднешених од саб. одбора и школског савета, метути су такође на дневни ред сутрашње седнице. —

Потпредседник пита, да ли да се узима у претрес штатут о избору митрополита-патријарха.

Посланик др. Ј. Суботић је за претрес истог штатута, јер то је најважнији чин, који треба да се уреди, то је најпотребнији предлог, који треба да примимо.

Посланик Љ. Купусаревић пошто је предлог врло важан, да се одмах сутра и то на првом месту узме у претрес.

Посланик Ђ. Ђурковић је у начелу за предлог. — Ствар је важна, нека се дакле повери нарочитом одбору, који ће своје мњење о штатуту сабору поднети.

Посланик др. Ј. Суботић је такође за бирање нарочитог одбора.

Посланик др. Милосављевић противан је бирању нарочитог одбора. — Штатут је већ био код саб. одбора, па ће он реферисати о њему. — Нека се предлог in plenum узме у претрес.

Посланик Ђурђевић је за бирање одбора, пошто нема известиоца.

Посланик др. Ј. Суботић нека се одбор изабере, па нека поднесе образложен предлог о штатуту.

Предлог за штатут је примљен, а у одбор, који ће реферисати, изабрани су: владика Арсеније Стојковић, Ш. Трифунац, др. Ј. Суботић, Миша Димитријевић и прота Борота.

Потпредседник: Дарашњи дневни ред је исцрпљен. — За сутра има доста предмета. — Ако би одбор за штатут до сутра са својим радом био готов, узеће се и штатут у претрес. Закључује седницу и заказује идућу за сутра у 10 сахати пре подне. (Живио!)

И. И.

VI. седница држана 21. септембра 1885.

Герман Анђелић и владике нису присутни.

На вратио после 10 сати ствара потпредседник Др. Вучетић седницу и позива бележника Машића, да прочита записник од прошле седнице.

Машић чита записник од прошле седнице.

Потпредседник Др. Вучетић предлаже, да се Његовом Величанству од стране сабора честита имен дан, који Његово Величанство 22 о. м. слави а за то да се изабере депутација, која ће се после седнице представити краљевском поверенику и пред њиме у име целог сабора Његовом Величанству имен дан да честита. — У депутацију се бирају од свештеничке стране: г.г. прота Живковић, прота Купусаревић, прота Беговић, свештеници Теодосије Марковић и Павле Димић; од световне стране: Др. Суботић, Стојачковић, Думча, Коњовић, Др. Милосављевић, Муачевић, Јеремић, Ђурђевић, Пауковић и Гавела.

Потпредседник чита представке, које су сабору стигле:

Молбу Петра Петровића, у којој моли сабор за помиловање и да му се дозволи да може још 4. разред богословије свршити. Издаје се петицијоном одбору.

Молбу Ане удове Стефановић из Беле Цркве за припомоћ из удовичког фонда. — Издаје се пет. одбору:

Списе, које подноси саборски одбор у погледу мировине владике Наке — Одбору петнаесторице,

Рачуне саборског одбора. — Ревизионом одбору.

Представку Др. Касапиновића, у којој овај без мотивације подноси оставку као заступник вароши Панчева на српском народно-црквеном сабору и као члан митрополитског и школског савета.

Представку Јаше Томића, у којој овај као заступник румског среза са мотивацијом подноси оставку.

Приступа се избору саборског одбора. Др. Суботић предлаже да се за то седница на кратко време одгоди.

Предлог се не усваја.

После почивке од 10 минута предају чланови саборски листиће. Свега је предато 52 листића. По прегледању ових изјављује потпредседник да су са апсолутном већином изабрани усаборски одбор: Од владика: Стојковић, од свештеничке стране: Лазар Каћански и Максим Живковић. Од световне стране: Др. Илија Вучетић, Евген Думча, Др. Медаковић, Паја пл. Јеремић, Др. Јован Суботић. За заменике: Владика Живковић, парох Павле Димић, Васо Муачевић, Др. Паја Јанковић, Јустин Коњовић.

Потпредседник позива, да се приступи одбора избору за прегледање рачуна.

У овај су одбор изабрани: Никола Поповић, Никола Гавела, Паја Димитријевић, Никола Петровић и Арсен Јовић.

Потпредседник позива да се приступи избору одбора петнаесторице за претресање поднесених предлога.

У овај одбор изабрати су са апсолутном већином гласова: Прота Беговић, Др. И. Вучетић, М. Димитријевић, В. Муачевић, др. Милосављевић, Васа Ђурђевић, Александер Стојачковић, др. Б. Медаковић, др. П. Јанковић, Лаза Обреновић, Павле Димић, Сима Костић, Ђуро Јеврић, Шандор Јовановић, Стеван Моловић.

Потпредседник позива, да се приступи попуњењу места у митрополитском савету, која су места услед оставке Мише Димитријевића и смрти Лазе Стефановића остала упражњена.

Изабрани су др. Ника Максимовић, и прота Јован Борота. Пошто је дневни ред за данашњу седницу исцрпљен, потпредседник око 12 сати затвара данашњу седницу а заказује идућу за понедељак у 10 сати пре подне.

Изјава коју је посланик румског среза поднео сабору гласи овако:

Славном српском народном црквеном сабору

у Ср. Карловцима.

Све, што је овај славни сабор требао учинити, то је по мом мишљењу учинио 18. септ тек. год. Набрајао је повреде; изнео је тегобе; тражио је лека. Докле не буде тог лека; успешно се радити не може. Тако је славни сабор изрекао 18. септ. али два дана доцније, учинио је, колико се ја у томе разумем, друкчије. Од 18. до 20 септ. отишао је славни сабор на ново поље, на које му следити не могу. Не могу радити безуспешно, а не могу жртвовати ни своје убеђење, само да се постигне — „успех." Трећег излаза за данас не видим. Желећи славном сабору сретан рад, овим се одричем заступства среза румског.

У Ср. Карловци 21. септ. 1885.

Јаша Томић
заступник среза румског.

БРЗОЈАВ „ЗАСТАВИ".

Сарајево 21. септ. Митрополит Сава пензијонован, са три хиљаде форината. Наређено му да одмах преда све послове архимандриту Николајевићу, а митрополит одмах да излази из митрополије. Народ поражен овим ударом, закључио да се обрати с молбом на цара, ако требало буде Сарајлије ће послати депутацију Његовом Величанству. Овде се мисли, да је ово корак ка унији.

Окружница

коју је митрополит Сава Косановић разаслао општинама по Босни кад је његова оставка примљена.

Од српско прав. митрополије сарајевске.

Број 1274.

Пречасном свештенству, многопочитајемим општинама, и свом српско-правосл. народу богом храниме митрополије Дабро-босанске благодат и мир буди Вам свима од господа Бога, а и од Наше Смерности молитва, благослов и опроштење.

И ако до данас нисам јавио нити свештенству, нити народу (изузевши једну прав. општину сарајевску) ипак мислим, да Вам је свима познато, да сам ја у јуну месецу ове године својевољно поднео оставку великој матери, васионској цркви цариградској. На ту оставку следовала је патријаршеско-синодална епистолија од 12. јула бр. 2887. у којој ми препоручује велика мати црква, да не напуштам кормило Дабро-Босанске митрополије. Одмах по примању те епистолије патријаршеско-синодалне, ја сам телеграфично и у кратко одговорио ово: „По упутствима Вашим, ја остајем још неко доба (telon vos instructions je reste encore quelque temps.)

Јучер пак, 15. септембра добио сам од Његова Свесвјатејства Г-дна Јоакима IV. и свјатејшега синода другу епистолију од 10. септ. о. г. бр. 3950 у којој ми се јавља: да је велика мати црква узела у призрење моју оставку и одговор примила на знање, те у споразуму с високом владом Његова ц. и кр. Апост. Величанства цара аустријскога и краља угарског ставили ме у стање покоја (пенсију); а до даљег њиховог распореда наименован је од њихове стране администратор митрополије Дабр-Босанске Високопречасни господин Георгије Николајевић, Архимандрит и председник православне консисторије сарајевске, ком сам ја по наредби већ и предао у руке сву управу ове митрополије и консисторије.

Јављајући то драгоме свештенству и миломе народу, у име велике матере цркве препоручујем свима најтоплије, да се реченоме Господину Архимандриту Георгију Николајевићу у свем духовноме повинујете, као што сте и мени били послужни; а тако исто и оном Архијереју, да будете одани, кога Вам промисао неба определио буде.

Праштајући се са свима Вама, као отац са духовном децом, препоручујем и у будуће чување православне вере и миле народности српске, љубав и братску слогу, дужну верност према Њег. Цес. и кр. Апост. Величанству Цесару Фрањцу Јосифу I. послушност према Његовим властима и поштовање свијех религија и народности.

Уверавајући Вас, да ћу Вам свима до гроба бити захвалан на оној ретској љубави и оданости, коју сте ми ваздa указивали као своме пастиру, ја ћу остатак мојих година, ма гђе био, посветити топлим молитвама к Богу колико за моје сопствене гријехове, толико исто и за добру срећу и душевно спасење мога драгога народа српскога.

Дано у Митроп. Дабро-Босанској 16. сеп. 1885.

У миру А. Е. Митрополит

Сава Косановић м. п.

У недељу 22. служиће Сава Косановић још последњу литургију, и ту ће се усмено опростити са народом.

Вести из места и са стране.

Корпарска школа у Петроварадину. Добили смо писмено извешће, да се у Петроварадину течајем овога месеца отвара корпарска школа. — Течај траје две године, а примају се и мушка и женска деца, која су навршила 14 годину. — Школарина се не плаћа а све што је за ову обуку потребно добивају деца бесплатно. — Уписавање је сваки дан у мађистрату петроварадинском. — Оваке се школе отварају и у Госпићу, Осеку, Вуковару, Митровици и Земуну. —

Гост на Цетињу. Као што јавља „Глас Црногорца“ стигао је прошле среде на Цетиње г. J. A. Брајс члан енглеског парламента и пријатељ Гледстонов, са својим братом. Г. Брајс је дошао да пропутује Црну Гору и упозна црногорски народ, којем је као једномишљеник Гледстонов, свагда био пријатељ. — Г. Брајс ће се дуже времена бавити на овом путу. —

Учитељска скупштина на Цетињу. У очи мале Госпојине отворила се на Цетињу скупштина свију учитеља и учитељица из Црне-Горе. Скупштина је већала о разним предметима, а нарочито о „учитељском фонду“ коме је положио темељ књаз Никола улаживши у фонд 2000 форината. Овај ће фонд до године свакако бити коначно уређен. — Искрено се радујемо напретку црногорског учитељства.

Трговина.

Сл. уредништво „Заставе“

Нови Сад.

Са позивом на јуче послани допис долазимо вас замолити понизно, да изволите изнети на јавност: да од сада нећемо више слати својим п. н. комитентима недељна извештаја о послу, већ ћемо их у место тога при свакој знатнијој промени извештавати писмом директе о свим оним артиковима, за које се буду поједини интересовали. Ако се за нужно поваже, то ћемо чинити исто и више пута у недељи. Штов. комитенте молимо пак, да живо употребљују наше комисион. услуге и да нас удостоје својим налозима.“

Будапешта 17. септ. 1885.

С поштовањем

Костовић и друг

инкасо, комисионска и агентурна радња.

*

= **Нови Сад** 21. септембра (3. октобра). Време променљиво, облачно и кишовито. Посета је у вароши ове недеље била велика, новаци војнички су искупили се и облаче се; осим гостионичара, друге радње (еху преко целе недеље без посла.

Житарска радња. На горњим пијацама је посао са храном у течају ове недеље веома тром био. Услед тако слаба посла на горњим пијацама устукле су цене и на нашој пијаци доста осетљиво. Пшница је изгубила 30—40 н., кукуруз 20—30 н., од цене из прошле недеље. Зоб и јечам се држе на цени исто од почетка недеље. Довоза са храном било је преко целе недеље мало.

Цена је храни ова: Пшница новосадска шајкашка и сремска прве квалитете 6 ф. 60—70 н., добра средња 6 ф. 30—40 н., средња 6 ф. 10—20 н., лакша роба 5 ф. 90 н.—6 ф. Напољица 5 ф. 40—50 н. Кукуруз стара роба 5 ф, Јечам по квалитету 4 ф. 20—40 н. Зоб 5 ф. 50 н.—5 ф. 60 н. Све од 100 клгр. Промет је много мањи био него прошле нед.

Производи. Брашно је јако добар промет имало. Поруке из околине и из даље стижу дневно. Цене се држе једне те исте. Пасуљ је преко целе недеље радо купован и плаћан је бели крупан 9 ф. пасуљица виноградска 10 ф. жута 8 ф. 50 н. Кромпир 2 ф.—2 ф. 50 н. Лук црни нова роба 3 ф.—3 ф. 40 н. од 100 клгр. Купус 3 ф. 50 н.—4 ф. од 100 главица.

Маст, све до краја недеље није било веће продаје осим за месечавску потрошњу и из мање партије по обližњој околини. За горње пијаце није паварево. Цене су доста високе; плаћа се на мање 52—53 ф. на више 49—50 ф. од 100 клгр. Сланина у мањим количинама се продавала високом ценом, сушена тавка и средња 49—51 ф., дебела посољена 54—55ф. од 100 клгр.

Свињска пијаца. Ове је недеље већином на горње пијаце наше робе спуштано, овде је само лакша, месната роба паварена. Плаћани су матори тешки 32—33 н., млади тешки 34—35 н., средњи 35—36 н., лаки 36—37 н., од 1 клгр. Свиња мршавих је куповано за затварање на исхрану, плаћани полгод. 9—10 ф. годишњаци 13—16 ф. двогод. 18—24 ф. матори по 30—40 ф. од пара.

Месарска пијаца. Теоца од неког доба врло мало доспева на пијацу, цене су јако повисиле, потрошња се не повраћа. Плаћа се за младе лаке 10—12 ф. средње 14—16 ф. старије теже 18—24 ф. од комада. Оваца, шиљежади бива доста, цене су јако пале, плаћа се 7, 8—10 ф. од пара. Коже телеће 2 ф. 80—3 ф. 20 н., јагњеће 1 ф. 20—1 ф. 40 нов.

Живинска пијаца. Ове је недеље било залоста свеже живине перјате, на пијаци цене су беле умерене. Пилићи 50—80 н., кокоши 90—1 ф. 10 н., патке 80—1 ф. 40 н., гуске 2—2 ф. 40 н., кљуваке густе 4—4 ф. 50 н., ћурке 2 ф. 50—3 ф. 50 н., од пара.

Вино. Из наших је подрумова однетево старог вина по цени обичној дојавошњој. Из Фрушке за Бачку и Бават. Плаћано бело 10—13 н., шилер 11—14 н. Старијег финијег вина није тражено. На ново вино слабо се валаши купаца, што се продаје плаћа се од 6—12 н. Комовице ракије и шљивовице тражено је из мање квантума, цена комовици 16—18 н., шљивовица јањска 20—26 н. Стара фина шљивовица 32—40 н., од 1 литре.

*

Продаваће се на судској лицитацији.

(У Угарској.)

11. октобра 4 сата подне непокретн. (кућа и двориште) Јосифа Стубанића и Морица просница, општ. број 619, А. I. а. 666. процена 4480 ф., у **Новом Саду.** — 25. октобра 0 сах, пре подне покретности, коњи, кола, рог. марва, храна пољске машине) Николе Гетла, процена 3820 ф., у Торши — 28. октобра 10 с. пре подне непокретн. М. Ч. број 605. вредност 5078 ф. у Неузини. — 29. октобра 9 с пре подне непокретн. Митра Пипорка број 77. вредне 1817 ф. у Банлаку, вр. срез. суд Модош. — 38. Опт. 10 с. непокретн. Алексе Рус број 189, вредне 2142 ф. у Банлаку. — 24. октобра 10 с. непокретн. Марка Збаган број 172, процена 881 ф. у Банлаку. — 29. октобра 10 сах. непокретн Николе Керчу број 270, вредност 1786 ф., у Венлаку. — 16. октобра 3 с. по подне покретн. (собни намештај, покућанство, коњи, каруце, вино) Лауша Грошека и Лауша Кочиша, вредност 20.000 ф.. у Араду. — 10. октобра 10 с. пре подне непокретн. М. З. број 493 А. I. 2—5, процена 2226 ф. у Меленци. — 28. окт. 10 с. пре подне непокретн. М. Ш. број 17, вредност 2152 фор., у Торши. — 28. окт. 9 с. пре подне покрет. К. М. вредне 2444 ф., у В. Тополовцу. — 29. новембра ½4 сата по подне непокретности кућа број општ. 1611, вредна 5400 ф., земља број 2478, укупна вредност 29.000 ф. у грунт. звању у Н. Саду. — 15. децембра 10 с. пре подне непокретн. Л. Ч. број 3624, 5254, 5770, 5951, 6477, вредне 3001 ф. у В. Бечкереку. — 10. октобра 10 с. пре подне непокретн. Жигмунда Хорвата број 76 општ. вредност 5397, у Оравици. — 13. октобра 3 с по подне, непокретн. Валентина Крауса број 538, вредне 2305 ф., у Парабућу, број 516, А. I. (48 до 49) кућа вредна 900 ф., даље А. I. (1—10) ¼ сесије земље вредност 2500 ф. у Парабућу Дражба код кр. срез. суда у Кули. — 12. октобра 3 сах. по подне непокретн. Мартина Турат број 842, А. I. (755—757), кућа бр. 337, процена 5904, у Парабићу код кр. срез. суда у Кули. — 7. окт. 10 сах. пре подне непокрет. J. С. и друштва, број 839, вредност 700 ф. у Сентандрији. — 3. октобра 10 с. пре подне покретн. Елемира Киша (парне машине, коњи, рог. марва и т. д. процена 15.000 ф., на лицу места у Бега-Сенђурђу.

ОГЛАСИ.

Јефтинба.

Дозволом високе кр. земаљске владе одела за правосуђе од 16. септембра 1885 бр. 13093 има се за потребу управитељства кр. казионе у Митровици осигурати путем писмених понуда добављање живежа потребног у равно доба за годину 1886.

Потреба живежа обрачунана је:

1. У говеђини по прилици 2870 до 4000 кгр. 2. У телећини и јагњећини по прилици 172 до 200 кгр. 3. У свињској масти I-ве каквоће по прилици 1233—3000 кгр. 4. У просеној каши по прилици 610—700 кгр. 5. У соли по прилици 725—800 кгр. 6. У пшеничној крупици (Weitzengries) по прилици 310—400 кгр. 7. У кукурузној каши по прилици 310—400 кгр. 8. У пшеничном брашну бр. 9 по прилици 3618—4000 кгр. 9. У брашну пшеничном бр. 8½ по прилици 2260 до 3000 кгр. 10. У шареном пасуљу последњег брања по прилици 5928—6000 кгр. 11. У грашку (Erbsen) последњег брања по прилици 2618—3000 кгр. 12. У леће (сочиво) последњег брања, по прилици 2607—3000 кгр. 13. У киселом купусу по прилици 5720—6000 кгр. 14. У шуштени за сирће по прилици 640—700 литри. 15. У јечменој каши (Rollgerste) бр. 6. по прилици 2219 до 3000 кгр. 16. У коруну 13.726—14.000 кгр. по прилици. 17. У ружи рангон званој 417—500 кгр. по прилици. 18. У белом вину 695—700 литара по прилици.

Ствари по I. до XVIII. добављати ће се тако, да буде валик потребног живежа за 14 дана у заводском складишту увек у приправи.

14. У црном круху по 700 грама хлеба, 70.300 до 80.000 хлебова. 20. У земичкама белих за болеснике 733—800 кгр. 21. У полубелом круху 1022—1040 кгр.

Горе истакнуте количине обрачунане су само апроксимативно, пак се тако може годишња фактична потреба за једну трећину мањом или већом показати.

Цене нека се израчунају са поставом робе у заводске магацине. Намирење тражбених уследити ће за 14 дана после обављене доставе и обрачуна.

Писмене и прописне биљеговане понуде на сец или поједине обскрбне ствари преузимати ће управитељство кр. казионе у Митровици до 31 октобра 1885 11 сати пре подне.

Понуда имаде се приложити жаобина у износу од 5% понуђене целокупне своте, обрачунане на горе истакнуте мање количине у готовом новцу или вредностима папирним, ваљани за јамчевине.

Добавни увјети могу се увидити код градског поглаварства у Броду, Земуну, Руми, Петроварадину, Карловци и Митровици, код обћинског поглаварства у Вуковару и Шиду. тер кр. кот. уреда у Старој Павови кр. управитељству казионе у Митровици.

У Митровици 30 septembra 1885. 1—3

ОБЈАВА.

Каменичко спајинство продаје путем лицитације оном, који највише даде, на лицу места овогодишњу сечу дрвета подељену у парцеле, и то:

4. (16.) окт. 1885 у лединачкој шуми око 17 ланаца.
5. (17.) окт. 1885 у беочинској шуми око 8 ланаца.
6. (18.) окт. 1885 у каменичкој шуми око 29 ланаца.
7. (19.) окт. 1885 у беочинској ади око 10 ланаца.

} помешано с буквама, липама и растовином.

Осим тога даће се (13.) 25. окт. у спајинској канцеларији на једну или више година под закуп регалије точења за Каменицу, Лединце и Беочин. Закуп важи од 1. фебр. или 1. маја нов. кал. 1886. и најпосле ће се од 23. (30.) окт. 1885. под закуп путем лицитације, такођер у спајинског канцеларија у Каменици на једну или више година 347 ланца беочинске ритске паше, 72 ланца плавинске паше, и од 1. јануара 1886. 34 ланца обаљене трске (Rohrschlag).

Услови и ближа извешта могу се дознати у каменичку спајинској канцеларија.

Рентско звање грофа Карачоњија.

СПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

ЈОВАНОВИЋА и НИКОЛИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује једног старијег помоћника који је и у продаји памука вичан. 3—3

НА ЗНАЊЕ.

Долепотписани издаје своју гостијоницу

„КОД КАМИЛЕ“

под закуп на једну или више година и то од 1. новембра по рим. о. г. Иста гостионица састоји се: из **бирцуза**, лепе простране **собе за ручавање** (Speisesalon), **5 путничких соба** (све **са** или **без** намештаја), **са станом за гостијоничара**, са три штале, две шупе и пространим подрумом.

Закупници нека се изволе обратити на

Тошу Николића-Црногорца

1—2 у Нови Сад.

ОГЛАС.

Издајем моју котобању у Глогоњу заједно са магацином у којој стане 500 дупли метара кукуруза у батовини на једну годину под кирију. Ближа условија код

Косте Пуљевића,

1—1 у Глогоњу.

ПОМОДНЕ, ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, КРАТКЕ И БЕЛЕ РОБЕ

ТРГОВИНА

ПАНТЕ ЈОВАНОВИЋА

(пређе: БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА)

у Новом Саду „код црвене руже“

препоручује своје ново, обилато и одабрано **велико стовариште** за овојесенско доба (сезону), и то: вунених сукања, марама, хаљиница за децу, чарапа дугачких и кратких (штринфли и фусекли), дуксера, рекли штриканих за госпође и за децу. Разне врсте вула за зиму Најновији ришева и чипака сваке врсте и боје. Везених подграда (штрафти) и уметака (ајнсаца). Прекрасних велова за невесте и нове младе, платна шифона у големом избору, рубља и перива сорте изврсне, и на име све по избор кошуља сваке величине, белих и шарених, обичних и спавајућих; мушких кошуља у највећем избору; исто тако и запонака и огрлица (маншета и крагнова), женских прпњака (мидера) у сваковрсном избору, рекли и сукања, поша и марама на врат и сваковрсне од ове врсте робе друге; кишобрана, сунцобрана, штапова и т. д. једном речи: ново стовариште ово, помодно и галантеријско — препоручује се сваком и свима у ову струку прибраним и одабраним врстама све по најбоље робе и кратког, белог и разнобојног, помодног и галантеријског еспапа — а све то

у највећем избору и по најјефтинијој углављеној цени.

Прима трговина ова поруке и наручбине сваковрсне са стране, било откуд — и сваку ће наручбину извршити одмах, солидно и тачно — на задовољство свакој поштованој муштерији својој.

У Новом Саду, почетком јесење сезоне, 1885.

Панта Јовановић,

„код црвене руже.“

СПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ПАЈЕ АНДРИЈЕВИЋА

У РУМИ

потребује једног шегрта који може одма ступити. 2 6

ЗА ИЗДАВАЊЕ

под кирију има **на житној пијаци** празан чардак за кукуруз, који је 12 хвати дугачак и 2 велика подрума за 1000 акова. Поближе у Дусинговом стовариштy намештаја у Новом Саду. 2—3

НЕМА ВИШЕ

ГЛАВНИЦЕ У ЖИТУ!

N. Dupuy-ев квас за семе

Радикална метода квашења против главица у житу, награђена и препоручена од многих друштава и славних економа. У завежљају за **200** и **100** литера семена по

30 и 15 новч.

Да би гг. економе сачувао од имитација, молим, да се потражују искључиво завешљаји с мојом штитницом, мојим именом и мојом адресом

Chemisches Labaratorium

von N. DUPUY

Wien, Windmühlgasse 33.

Главно стовариште за Нови Сад и околину:

Љ. СТЕФАНОВИЋ,

код „три главе шећера.“ 4—8

ОБЈАВА.

Долуподписати приређује сада у понедељак 23. септембра (5. октобра) после подне у два сата на ченејском салашу **господара Гавре Мијатовића (Влајована)** ванредну пробу плугова, **од два и три раоника** најновије системе, из фабрике **Шлик Крумпаха** из Будапеште, на коју најучтивије господу економе из Новога Сада и околине позива да изволу доћи и учествовати.

У Новом Саду 22. септембра 1885.

С особитим поштовањем

В. СТЕФАНОВИЋ.

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.